

แนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

Guidelines for Promoting Teacher's Innovative Thinking Skill under the
Jurisdiction of Sukhothai Primary Educational Service Area Office 1

ณชกานต์ อินทพุก^{1*} ดวงกมล ทิพวัน² ทินารมภ์ บัวทอง³ ธัญญา ธานี⁴ ธนาкар จันทรเงิน⁵ และสธิรพร เชาว์ชัย⁶
Nitchakan Inthaphuk^{1*} Duangkamon Thippawan² Thinarom Buathong³ Thananya Thaneer⁴
Thanakarn Chan-ngern⁵ and Sathiraporn Chaowachai⁶

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยแบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ศึกษาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 291 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามอำเภอ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูฯ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ ที่มีความรู้และประสบการณ์ในด้านการบริหารสถานศึกษาหรือด้านการพัฒนานวัตกรรม โดยการเลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูฯ อยู่ในระดับมาก โดยทักษะด้านการร่วมมือกับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และทักษะด้านการคิดนอกกรอบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2) แนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูฯ พบว่า ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นเทคนิคการตั้งคำถามระดับสูง สนับสนุนความคิดใหม่ ให้อิสระในการทดลองกระบวนการสอนที่แตกต่าง ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และวิจัยเชิงปฏิบัติการ พัฒนากระบวนการคิดเชิงออกแบบ และกระบวนการสร้างนวัตกรรม โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงจากปัญหาในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ และออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการความรู้โดยใช้เทคโนโลยี สนับสนุน และส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ

คำสำคัญ: แนวทางการส่งเสริม ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม ครู

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ Faculty of Education, Naresuan University, Phitsanulok, Thailand

*Corresponding Author, e-mail: thanakarnc66@nu.ac.th

Abstract

This study examined guidelines for promoting innovative thinking skills among teachers under the Office of the Sukhothai Primary Educational Service Area 1. The study was divided into two steps: Step 1: Study teachers' innovative thinking skills. The sample comprised 291 school administrators and teachers, selected through stratified random sampling based on district. Data were collected via questionnaires and subsequently analyzed for means and standard deviations. Step 2: Identification of guidelines for promoting teachers' innovative thinking skills. The informants included school administrators and educational supervisors with expertise in school administration or innovation development. Data were gathered through interviews and content analysis. The research findings indicated that: 1) Teachers' innovative thinking skills were generally rated at a high level, with the highest mean score in cooperation skills and the lowest in out-of-the-box thinking skills. 2) The guidelines for promoting these skills highlighted the need for administrators to develop analytical and data-synthesizing abilities. They should organize workshops focused on high-level questioning techniques, encourage exploring new ideas, and allow freedom for experimentation with diverse teaching approaches. Additionally, there should be a strong emphasis on classroom research, action research, design thinking processes, and innovation creation. Practical training addressing real classroom challenges should be prioritized, along with initiatives for knowledge exchange among teachers and the design of curricula that effectively integrate technology to promote a collaborative work culture.

Keywords: Guidelines for Promoting, Innovative Thinking Skills, Teachers

บทนำ (Introduction)

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจไทยภายใต้โมเดล Thailand 4.0 ซึ่งเป็นการพัฒนาประเทศที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Chaemchoi, 2012) โดยมีแผนยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่มุ่งสร้างความสามารถในการแข่งขัน เป้าหมายคือการเพิ่มทักษะและความรู้ของคนไทย รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม แผนยุทธศาสตร์ของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2566-2570 ยังสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม ต่อยอดงานวิจัยสู่เชิงพาณิชย์ และส่งเสริมระบบนวัตกรรมแห่งชาติ เพื่อยกระดับทักษะและความสามารถทางนวัตกรรมของกลุ่มเป้าหมายตามกลยุทธ์สำคัญ จากนโยบาย

การพัฒนาประเทศไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0 ก่อให้เกิดกระแสการตื่นตัวเกี่ยวกับนวัตกรรม โดยเฉพาะในระบบการศึกษาทำให้เกิดนโยบายการศึกษา 4.0 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างผลงาน ผลผลิต และนวัตกรรมจากการเรียนรู้การศึกษา 4.0 ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ (Wansri, 2020) ทุกประเทศจำเป็นต้องพัฒนาคนและประเทศให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลง ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการเสริมสร้างความรู้และความสามารถทางสติปัญญา โดยมาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ยืนยันว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักการที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด และกระบวนการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (Ministry of Education, 2022)

จากสภาพการบริหารโรงเรียนในจังหวัดสุโขทัย ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จึงมีนโยบายสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการทำงาน โดยครอบคลุมทั้งการบริหารจัดการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ เพื่อสร้างนวัตกรรมที่มีผลผลิต จากผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าการนำนวัตกรรมมาใช้ของผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กยังไม่สอดคล้องกับประสิทธิภาพการบริหาร การสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีทักษะแห่งความเป็นผู้นำมีความสามารถในการทำงานร่วมกัน สื่อสารแนวคิดและนวัตกรรมให้เข้าใจร่วมกัน รวมถึงกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงและคิดนอกกรอบ (George, 2012) เพื่อพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นครูในยุคปัจจุบันจึงต้องมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมในการริเริ่มและเป็นแบบอย่างในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อพัฒนาการศึกษาต่อไป นวัตกรรมการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูต้องคิดค้นนวัตกรรมการศึกษา ใช้เทคโนโลยีในการบูรณาการความรู้ และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ซึ่งการพัฒนาวัตกรรมการทำงานเป็นระบบต่อเนื่อง มีเครือข่ายเพื่อแบ่งปันความคิดและวิถีปฏิบัติ นอกจากนี้การสนับสนุนและกระตุ้นให้ครูพัฒนาความคิดเชิงนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะครูที่มีความคิดเชิงนวัตกรรมสามารถแก้ปัญหาและระดมเครือข่ายสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา เพื่อพัฒนาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาสิ่งต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น (Rotrit, 2023)

จากการศึกษาของ Rotrit (2023) พบว่าทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 อยู่ในระดับมาก โดยเฉลี่ยสูงสุดอยู่ที่ทักษะการระดมความคิดร่วมกัน ในขณะที่ทักษะการตั้งคำถามกระตุ้นความคิดมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และการส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้อำนวยการสถานศึกษา ควรมีการจัดอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการด้านนวัตกรรมการศึกษา เพื่อให้ผู้อำนวยการมีความรู้ในการสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ในการบริหารงาน โรงเรียนควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำนวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ครู

และนักเรียน รวมทั้งสนับสนุนการอบรมเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อตอบสนองนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลและนวัตกรรมในองค์กร เพื่อให้เกิดประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างนวัตกรรมใหม่ (Promsri, 2018) การเข้าใจเป้าหมายของโรงเรียนและการแก้ไขปัญหาอย่างรอบด้านจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในสังคม การพัฒนาทักษะนี้จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน บุคลากร และสถานศึกษา ซึ่งกลายเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในยุคโรงเรียนนวัตกรรม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ประกอบด้วยโรงเรียนมากถึง 124 แห่ง และในปี 2565 จังหวัดสุโขทัยได้รับการจัดเป็นพื้นที่นวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งเป็นการปฏิบัติการเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงการศึกษาตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา โดยมีการทำงานร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการและภาคการศึกษาไทย (TEP) เพื่อขับเคลื่อนนโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของคนไทย นโยบายดังกล่าวส่งเสริมการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา รวมถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ซึ่งสนับสนุนการร่วมมือของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและสร้างนวัตกรรม เพื่อตอบสนองต่อคุณภาพการศึกษาของพื้นที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เน้นการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพโดยใช้พื้นที่เป็นฐานและนวัตกรรมในการบริหารจัดการ รวมถึงการสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในโรงเรียนเฉพาะด้าน โรงเรียนในพื้นที่ลักษณะพิเศษ และโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1, 2023) ซึ่งสถานศึกษาบางแห่งยังขาดการจัดหาและออกแบบสื่อนวัตกรรมใหม่ ๆ ซึ่งจำเป็นต่อการยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษาและสร้างผลลัพธ์ที่ยั่งยืนในการขับเคลื่อนนวัตกรรมองค์การ

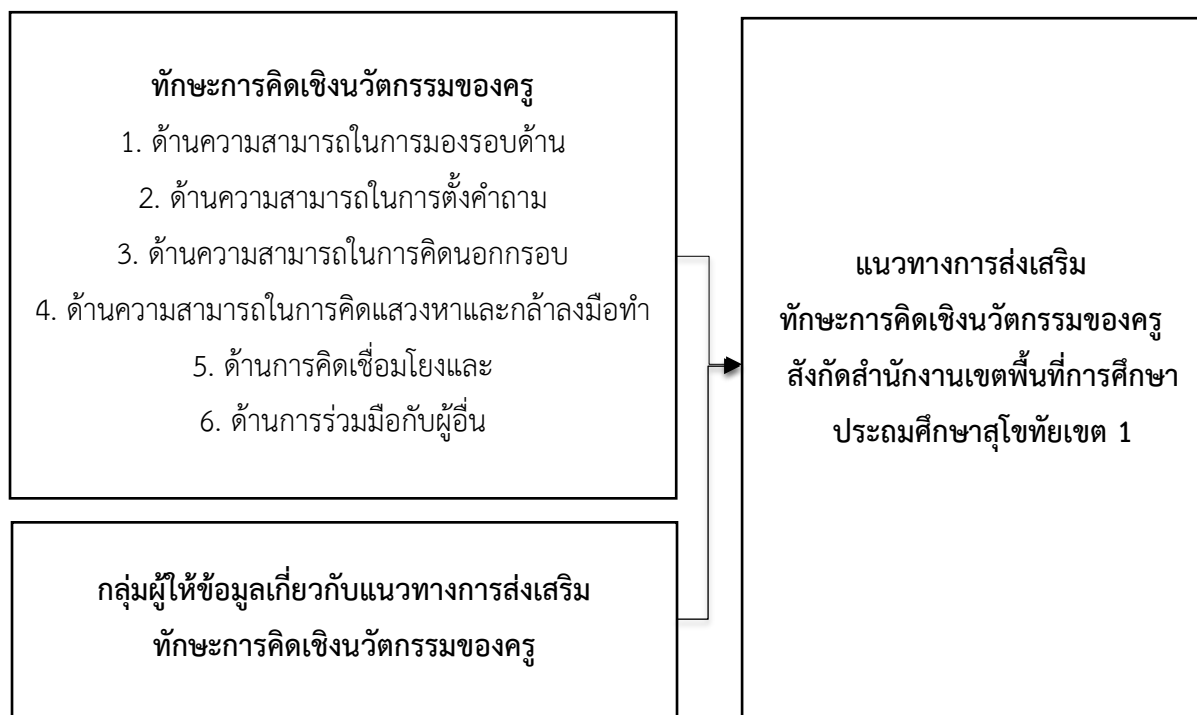
จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนรู้ในนวัตกรรมทางการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบต่อครู บุคลากร และนักเรียน โดยถือเป็นหัวใจหลักในการพัฒนาการศึกษา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลและแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู จากแนวคิดของ Rotrit (2023), Sinlarat (2014), Sreepoh (2018), Wisetsat (2019), Mongkonyot (2022), Ness (2012), Dyer et al (2011), Swallow (2012), Johnston and Bate (2013) และ Horth (2014) พบว่า ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการมองรอบด้าน 2) ด้านความสามารถในการตั้งคำถาม 3) ด้านความสามารถในการคิดนอกกรอบ 4) ด้านความสามารถในการคิดแสวงหาและกล้าลงมือทำ 5) ด้านการคิดเชื่อมโยงและ และ 6) ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น รายละเอียดดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินงานวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 120 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 124 คน และครู จำนวน 1,070 คน รวมทั้งสิ้น 1,194 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 291 คน ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนประชากรแต่ละอำเภอ จำนวน 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอ กงไกรลาศ อำเภอเมือง อำเภอคีรีมาศ และอำเภอบ้านด่านลานหอย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสภาพทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็นเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และกลุ่มอำเภอของโรงเรียน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุโขทัย เขต 1 ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความสามารถในการมองรอบด้าน 2) ด้านความสามารถในการตั้งคำถาม 3) ด้านความสามารถในการคิดนอกกรอบ 4) ด้านความสามารถในการคิดแสวงหาและกล้า ลงมือทำ 5) ด้านการคิดเชื่อมโยง และ 6) ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น รวมข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 39 ข้อ ผลการวิเคราะห์หาค่า IOC มีค่าเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) ที่จับกับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม เรื่อง ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

2. ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ถึงผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เพื่อขออนุญาตทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

3) นำหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยนเรศวร ดำเนินการติดต่อขออนุญาตและขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในการตอบแบบสอบถาม

4) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล จำนวน 291 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 291 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 3 คน ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือก 1) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ผู้มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโท ด้านการบริหารสถานศึกษา และมีประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาไม่ต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 2 คน และ 2) เป็นศึกษานิเทศก์ ผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านการบริหารงานในสถานศึกษาและการสร้างนวัตกรรมการศึกษา มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท และมีประสบการณ์การทำงานไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 จำนวน 6 ด้าน มาสร้างข้อคำถามในลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) นำแบบสัมภาษณ์ฯ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา และจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฯ ที่สมบูรณ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามลำดับ ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์

3.2 ผู้วิจัยติดต่อนัดหมายกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล โดยมีการนัดหมายเกี่ยวกับวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์

3.3 ดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ในระหว่างวันที่ 1 ถึง 3 ตุลาคม พ.ศ. 2567 โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 สัมภาษณ์ นางวิระภรณ์ ปานจันทร์ ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านป่ามะม่วง วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2567 สถานที่ โรงเรียนบ้านป่ามะม่วง เวลา 09.30 น.

3.3.2 สัมภาษณ์ นายกฤษดา แก้วแดง ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษโรงเรียนบ้านหนองเสาเสถียร วันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2567 สถานที่ โรงเรียนบ้านป่ามะม่วง เวลา 10.00 น.

3.3.3 สัมภาษณ์ นางประพรศิลป์ ชมนก ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2567 สถานที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 เวลา 10.00 น.

3.4 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัดกระทำข้อมูลและสรุปข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น รองลงมา คือ ด้านความสามารถในการคิดแสวงหาและกล้าลงมือทำ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสามารถในการคิดนอกกรอบ และรายด้าน รายละเอียดดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวมและรายด้าน

n = 291

ที่	ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู	ทักษะของผู้บริหารและครู		ระดับ	ลำดับ
		\bar{X}	S.D.		
1	ด้านความสามารถในการมองรอบด้าน	4.09	0.52	มาก	5
2	ด้านความสามารถในการตั้งคำถาม	4.11	0.53	มาก	4
3	ด้านความสามารถในการคิดนอกกรอบ	4.04	0.76	มาก	6
4	ด้านความสามารถในการคิดแสวงหาและกล้าลงมือทำ	4.15	0.68	มาก	2
5	ด้านการคิดเชื่อมโยง	4.13	0.69	มาก	3
6	ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น	4.22	0.57	มาก	1
	เฉลี่ยรวม	4.12	0.63	มาก	

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ ด้านการบริหารสถานศึกษาหรือด้านการพัฒนาและนวัตกรรม จำนวน 3 คน เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า แนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูฯ โดยผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลที่เป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา จัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นเทคนิคการตั้งคำถามระดับสูง สนับสนุนความคิดใหม่ ให้อิสระในการทดลองกระบวนการสอนที่แตกต่าง ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน และวิจัยเชิงปฏิบัติการ พัฒนากระบวนการคิดเชิงออกแบบ และกระบวนการสร้างนวัตกรรม โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงจากปัญหาในชั้นเรียน ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ และออกแบบหลักสูตรที่บูรณาการความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุน และส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ รายละเอียดดังตาราง 2

ตาราง 2 แนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1

ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม	แนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
1. ด้านทักษะความสามารถในการมองรอบด้าน	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเริ่มจากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการพัฒนาทักษะการสังเกตอย่างเป็นระบบ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ร่วมกับการสร้างชุมชนการเรียนรู้เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างรอบด้าน
2. ด้านทักษะความสามารถในการตั้งคำถาม	ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งพัฒนาทักษะการตั้งคำถามระดับสูงให้แก่ครู รวมถึงการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้คำถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล ตลอดจนจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อขยายแนวคิดการตั้งคำถามให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ตาราง 2 (ต่อ)

ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม	แนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1
3. ด้านทักษะการคิด นอกกรอบ	ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของครู โดยเปิดโอกาสให้ทดลองวิธีการสอนที่หลากหลาย จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านนวัตกรรมและการคิดสร้างสรรค์ และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครู สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการสอน จัดการประกวดนวัตกรรมการสอน มอบรางวัลให้ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ และสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาในการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้
4. ด้านทักษะความสามารถ ในการคิดแสวงหาและ กล้าลงมือทำ	ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์และควมริเริ่มในการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ สามารถนำความคิดไปปฏิบัติจริง มีการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์และข้อเท็จจริงเป็นพื้นฐานในการแก้ปัญหา แสดงถึงการทำงานที่มีหลักการและเหตุผล รวมถึงการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ เพื่อครูมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง และวิธีการสอนสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และความท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ด้านทักษะการคิด เชื่อมโยง	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชื่อมโยง โดยใช้เทคนิคการเชื่อมโยงความคิดและข้อมูลอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้ครูออกแบบหลักสูตรบูรณาการ และการใช้เทคโนโลยีช่วยจัดระบบข้อมูล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีการจัดการประชุมสัมมนาระหว่างครูจากหลายสาขาวิชา และส่งเสริมการออกแบบโครงการที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับสถานการณ์ในชุมชน พร้อมพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลที่ให้ความสำคัญกับการบูรณาการ
6. ด้านทักษะการร่วมมือ กับผู้อื่น	ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ โดยเป็นแบบอย่างในการทำงานร่วมกัน เปิดรับความคิดเห็นที่หลากหลาย และส่งเสริมการมีส่วนร่วม การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการประชุมระดมความคิดอย่างสม่ำเสมอ พัฒนาความร่วมมือในการสอน มีระบบการประเมินที่เน้นการทำงานเป็นทีม การทำงานร่วมกับองค์กรภายนอก และการเปิดรับข้อเสนอแนะที่ส่งเสริมการพัฒนาวัตกรรมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล (Discussion)

จากผลการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากการศึกษาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 พบว่า ทักษะด้านการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อันเนื่องมาจากครูมีมุมมองในสิ่งต่าง ๆ อย่างรอบด้าน สามารถตั้งประเด็นหรือข้อสงสัยเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับ รวมทั้งสามารถนำเสนอแนวคิดหรือวิธีการปฏิบัติงานใหม่ ๆ โดยมีการเชื่อมโยงความรู้เข้าด้วยกัน ตลอดจนกล้าลงมือทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Sinlarat (2014) และ Ness (2012) ที่กล่าวว่า ทักษะที่สำคัญในการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ว่าควรมีทักษะคือด้านความสามารถในการมองรอบด้าน ความสามารถในการตั้งคำถาม ความสามารถในการคิดนอกกรอบ ความสามารถในการคิดแสวงหาและกล้าลงมือทำ การคิดเชื่อมโยง และการร่วมมือกับผู้อื่น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านทักษะความสามารถในการมองรอบด้าน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีมุมมองที่ลึกซึ้งและครอบคลุมในทุกมิติ ทำให้เกิดแนวคิดที่มีเหตุผลและน่าเชื่อถือ โดยสามารถนำข้อมูลจากการสังเกตมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Rotrit (2023) ที่กล่าวว่าครูสามารถเปิดรับมุมมองและประสบการณ์ใหม่จากเพื่อนร่วมงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และใช้ปฏิภาณไหวพริบในการสรุปข้อคิดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Baiphakdee (2020) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่เป็นอยู่จริง ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

1.2 ด้านทักษะความสามารถในการตั้งคำถาม ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสามารถตั้งคำถามที่กระตุ้นการแสวงหาคำตอบอย่างมีเหตุผล ช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการคิดสร้างการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความรู้ นำไปสู่การสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Rotrit (2023) ที่กล่าวว่า การตั้งคำถามช่วยขยายและกระตุ้นความคิดผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ องค์ความรู้และสร้างแรงบันดาลใจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Ness (2011) ที่ระบุว่า การตั้งคำถามที่เหมาะสมช่วยให้ค้นหาคำตอบที่ถูกต้องในการพัฒนานวัตกรรม

1.3 ด้านทักษะการคิดนอกกรอบ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูยังขาดความกล้าในการเปลี่ยนแปลงแนวคิดหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ที่แตกต่างจากวิธีการเดิม ๆ ซึ่งอาจเกิดจากความไม่มั่นใจที่จะยอมรับความเสี่ยงหรือข้อผิดพลาด สอดคล้องกับแนวคิดของ Sinlarat (2014) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการคิดนอกกรอบคือการพัฒนาแนวทางใหม่อย่างสร้างสรรค์ที่แตกต่าง เพื่อให้เกิดนวัตกรรม และสอดคล้องกับ

แนวคิดของ Wisetsat (2019) ที่ระบุว่า การคิดเชิงนวัตกรรมคือการที่ครูกิจหาวิธีการที่หลากหลาย แปลงใหม่ และประเมินผลอย่างรอบคอบ เพื่อเลือกหรือหลอมรวมแนวคิดที่ดีที่สุดในการพัฒนานวัตกรรม

1.4 ด้านทักษะความสามารถในการคิดแสวงหาและกล้าลงมือทำ ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูสามารถปฏิบัติในสิ่งที่แตกต่างอย่างมีความสุข โดยใช้กระบวนการอิสระที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ผึกฝนจนเกิดวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงการวางแผนแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Prachan (2017) ที่ระบุว่าความคิดสร้างสรรค์เกิดจากการระบุปัญหา ตั้งสมมติฐาน วางแผนแก้ปัญหา และเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการค้นหาคำตอบใหม่ ๆ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Swallow (2012) ที่สนับสนุนให้ทดลองประสบการณ์ใหม่ ๆ แยกแยะและทดสอบแนวคิดใหม่อย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านทักษะการคิดเชื่อมโยง ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสามารถบูรณาการข้อมูลความรู้เดิมและใหม่ให้มีความสอดคล้องและสมบูรณ์ โดยสามารถเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ปัญหา และสร้างความคิดใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Sreepoh (2018) ที่ระบุว่าความคิดเชื่อมโยงประกอบด้วยทักษะการคิดแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการเปิดกว้างและบูรณาการความคิด พร้อมทั้งคาดการณ์ความน่าจะเป็น เพื่อมองเห็นภาพรวมในอนาคตและเล่าเรื่องแทนการอธิบายรายละเอียด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Dyer et al (2011) ที่กล่าวว่าทักษะการเชื่อมโยงช่วยให้ครูสังเคราะห์และทำความเข้าใจกับข้อมูลใหม่ โดยเชื่อมโยงคำถาม ปัญหา หรือแนวคิดให้สอดคล้องกัน ส่งผลให้เกิดแนวคิดใหม่จากประสบการณ์ที่หลากหลาย

1.6 ด้านทักษะการร่วมมือกับผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศการทำงานที่เปิดกว้างและปราศจากอคติ ซึ่งช่วยส่งเสริมการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและทำให้ครูมองเห็นปัญหาจากมุมมองที่หลากหลาย และนำไปสู่การพัฒนาวิธีการสอนที่สร้างสรรค์ยิ่งขึ้น การระดมความคิดร่วมกันเสริมสร้างพลังความร่วมมือในกลุ่มครู ช่วยให้สามารถใช้ประโยชน์จากความคิดและประสบการณ์ของแต่ละคนได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mongkonyot (2022) ที่ระบุว่า ทักษะการร่วมมือกับผู้อื่นเน้นการตั้งคำถาม การค้นหาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจากประสบการณ์ที่แตกต่าง เพื่อหาแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ Dyer et al (2011) ที่กล่าวว่าครูต้องใช้เวลาและพลังในการค้นหาและทดสอบแนวคิดผ่านเครือข่ายบุคคลที่มีภูมิหลังและมุมมองที่แตกต่าง เพื่อค้นหาแนวคิดใหม่ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

2. ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1 มีแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู ดังนี้

2.1 ด้านทักษะความสามารถในการมองรอบด้าน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารต้องพัฒนาทักษะการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา โดยเริ่มจากการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งพัฒนาทักษะการสังเกตอย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ควบคู่กับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้ครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมอง การนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนจะ

ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการข้อมูล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rotrit (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่าการเปิดรับมุมมองและประสบการณ์ใหม่ ๆ ช่วยให้ครูสามารถสรุปข้อคิดจากเหตุการณ์และเข้าใจข้อมูลในเชิงลึกได้ดียิ่งขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prachan (2018) ที่เน้นความสำคัญของทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม โดยระบุว่าความตั้งใจในการกระทำต้องมาพร้อมกับการวางแผนและความรับผิดชอบ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการแข่งขันในยุคที่กำลังเปลี่ยนผ่านจากข้อมูลข่าวสารไปสู่วิสัยทัศน์แห่งภูมิปัญญาในอนาคต

2.2 ด้านทักษะความสามารถในการตั้งคำถาม ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นเทคนิคการตั้งคำถามระดับสูงให้แก่ครู และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ระหว่างครูเพื่อส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียน โดยใช้คำถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล ครูต้องพัฒนาตนเองและวิชาชีพออย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1 (2023) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รวมถึงการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Baiphakdee (2020) ผลการวิจัยพบว่า การตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์มีความสำคัญ โดยเน้นเทคนิคการตั้งคำถามตามวิธีการ PBL และ 5W, 1H ซึ่งช่วยกระตุ้นการคิดวิเคราะห์และค้นหาคำตอบอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 ด้านทักษะการคิดนอกกรอบ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนความคิดใหม่ ๆ ของครู โดยให้อิสระในการทดลองวิธีการสอนที่แตกต่าง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางการศึกษา ส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการสอน นอกจากนี้ ควรมีการประกวดนวัตกรรมการสอนและมอบรางวัลแก่ครูที่มีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนและสถาบันการศึกษาชั้นนำ รวมถึงการจัดตั้งศูนย์นวัตกรรมการเรียนรู้ในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญ โดยการปรับโครงสร้างองค์กรให้ยืดหยุ่น และสร้างช่องทางให้ครูสามารถนำเสนอความคิดใหม่ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Baiphakdee (2020) ที่แนะนำการจัดอบรมเกี่ยวกับการคิดนอกกรอบเพื่อให้ครูศึกษาและเรียนรู้การจัดการศึกษาที่แตกต่าง

2.4 ด้านทักษะความสามารถในการคิดแสวงหาและกล้าลงมือทำ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษานำวิธีการถอดบทเรียน (Lesson Learned) และวิจัยแบบ R&D (Research and Development) มาใช้เพื่อสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองและสถานศึกษา ครูควรจัดบันทึกหลังจากการถอดบทเรียนร่วมกันเพื่อระบุข้อบกพร่องและความสำเร็จ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนางานในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ Amelink et al (2013) ที่เน้นถึงความสามารถในการริเริ่มประกอบการนำเสนอแนวคิดใหม่และสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาผลงานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับแนวคิดของ Khuntongchan (2016) ที่ชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ซึ่งช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และ

ทัศนคติที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและการพัฒนาตนเองจึงเป็นวิธีที่สำคัญในการพัฒนาบุคคล ซึ่งต้องเลือกให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน

2.5 ด้านทักษะการคิดเชื่อมโยง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการคิดบูรณาการ โดยเน้นการฝึกทักษะการเชื่อมโยง การวิเคราะห์ และการสังเคราะห์ข้อมูลผ่านเทคนิคต่าง ๆ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการประชุมสัมมนาเพื่อให้ครูจากสาขาวิชาต่าง ๆ มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและมุมมองที่หลากหลาย การแลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ช่วยพัฒนาความคิดอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ Swallow (2012) ที่กล่าวว่าการคิดอย่างเชื่อมโยงคือการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างคำถามและปัญหาจากสายงานที่แตกต่างกัน การตั้งคำถาม การสังเกต และการสร้างเครือข่ายช่วยกระตุ้นความคิดใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prachan (2017) พบว่าการมองทั้งระบบและการเชื่อมโยงองค์ประกอบต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมอย่างมีคุณภาพ

2.6 ด้านทักษะการร่วมมือกับผู้อื่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานร่วมกันในโรงเรียน โดยให้ครูมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแบ่งปันประสบการณ์อย่างสม่ำเสมอ การจัดตั้งชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) จะช่วยให้ครูรวมกลุ่มตามความสนใจหรือสาขาวิชาเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา นอกจากนี้ การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยให้ครูสื่อสารและทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Horth (2014) ที่กล่าวว่าการทำงานร่วมกันคือการคิดร่วมกันระหว่างกลุ่มบุคคล โดยมีการปรึกษาหารือและหาทางทำสิ่งต่าง ๆ ร่วมกันอย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Rotrit (2023) ที่กล่าวว่าการทำงานร่วมกันสร้างพลังความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นและค้นหาแนวคิดใหม่ ๆ การฝึกทักษะการระดมความคิดร่วมกันช่วยให้ครูพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถนำแนวคิดต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัยเขต 1 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านความสามารถในการคิดนอกกรอบ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางการศึกษา รวมถึงการใช้เครื่องมือความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น การระดมสมอง การคิดแบบหมวกหกใบ การคิดเชิงออกแบบ หรือการใช้แผนที่ความคิดให้กับครู และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการทำวิจัยในชั้น

เรียนและการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ครูได้พัฒนานวัตกรรมการสอนของตนเอง รวมทั้งกระตุ้นและส่งเสริมให้ครูมีทิศทางในการสร้างนวัตกรรม ใช้กระบวนการทำงานเป็นทีม เพื่อหาทางสู่เป้าหมายที่กำหนดร่วมกัน

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการร่วมมือกับผู้อื่น เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษานำวัฒนธรรมการทำงานแบบร่วมมือ ไปพัฒนาการทำงานร่วมกันทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม กระตุ้น หรือสร้างแรงบันดาลใจ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ที่สามารถทำให้ผู้เรียนเรียนรู้และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และพัฒนาวิชาชีพต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของครู เพราะเมื่อครูได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม จะสามารถนำไปใช้ในการปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมได้ต่อไป

2.2 ควรศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีในด้านทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม เพื่อให้ครูได้แนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมไปใช้ในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

References

- Amelink, C., Fowlin, J., and Scales, G. (2013). Defining and Measuring Innovative Thinking Among Engineering Undergraduates. In the 120th ASEE Annual Conference and Exposition. *American Society for Engineering Education*, 10(2), 22-23.
- Baiphakdee, K. (2020). *Guidelines for Promoting Innovative Thinking Skills of Teachers under the Office of the Vocational Education Commission in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. (Master of Thesis, Rajamangala University of Technology Thanyaburi). [In Thai].
- Chaemchoi, S. (2012). Innovative Concepts for Educational Administration in the 21st Century. *Naresuan University Journal of Education*, 4(2), 117-128. [In Thai].
- Dyer, J. H., Hal, B. G. and Clayton, C. M. (2011). *The Innovator's DNA: Mastering the Five Skills of Disruptive Innovators*. Boston, MA: Harvard Business Press.
- George, A. (2012). *Understanding Human Behavior*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Horth, D. (2014). *Innovation Leadership: How to Use Innovation to Lead Effectively, Work Collaboratively, and Drive Results*. Greensboro, NC: Center for Creative Leadership.

- Johnston, R. E. and Bate, J. D. (2013). *The Power of Strategy Innovation: A New Way of Thinking Creativity and Strategic Planning to Discover Great Business Opportunities*. New York: American Management Association.
- Khuntongchan, K. (2016). *Integrated Human Resource Management*. Bangkok: SE- Education. [In Thai].
- Ministry of Education. (2022). *Core Curriculum of Basic Education B.E. 2551*. Bangkok: Agricultural Cooperative Assembly Printing House of Thailand. [In Thai].
- Mongkonyot, S. (2022). *Development of Indicators of Innovative Thinking Skills for Secondary School Teachers under the Office of the Basic Education Commission in the Central Region: Testing Measurement Invariance based on Work Experience* (Master Thesis, Silpakorn University). [In Thai].
- Ness, R. B. (2012). Tools for Innovative Thinking in Epidemiology. *American Journal of Epidemiology*, 15;175(8), 733-8. doi: 10.1093/aje/kwr412. Epub 2012 Mar 16. PMID: 22427609.
- Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1. (2023). *Action Plan for the Fiscal Year 2023*. Sukhothai: Office of Sukhothai Primary Educational Service Area 1. [In Thai].
- Prachan, O. (2017). *Management Model to Develop Innovative Thinking Skills of Teachers in Basic Education Institutions*. (Doctoral Dissertation, Naresuan University. [In Thai].
- Prachan, O. (2018). Management Model to Develop Innovative Thinking Skills of Teachers in Basic Education Institutions. *Academic Journal Far Eastern University*, 12(1), 156-169. [In Thai].
- Promsri, C. (2018). *Leadership for Organizational Executives: Concepts, Theories, and Case Studies*. Bangkok: Panyachon. [In Thai].
- Rotrit, J. (2023). *Guidelines for Promoting Innovative Thinking Skills of School Teachers under the Office of the Primary Educational Service Area Office 1, Phichit*. (Master Thesis, Naresuan University). [In Thai].
- Swallow, E. (2012). *Can Innovative Thinking Be Learned?*. *Forbes*, 6(3), 1-2.
- Sreepoh, A. (2018). *Academic Administration Strategies of Private Secondary Schools based on the Concepts of Creative Skills and Innovation Thinking Skills* (Doctoral Dissertation, Chulalongkorn University). [In Thai].

- Sinlarat, P. (2014). *Principles and Techniques of Higher Education Teaching* (4th ed.). Bangkok: V. Print (1991). [In Thai].
- Wansri, J. (2020). *Innovation for Educational Institution Development*. Phitsanulok: Rattanasuwan. [In Thai].
- Wisetsat, C. (2019). *Development of a Learning Model to Enhance Innovative Thinking Skills of Student Teachers* (Doctoral Dissertation, Mahasarakham University). [In Thai].